

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Prameny právní úpravy, vývoj ochrany přírody a krajiny, současný stav, obecná a zvláštní ochrana, Natura 2000, odpovědnost, výkon státní správy

Prameny české právní úpravy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Další prováděcí právní předpisy
- Zřizovací předpisy zvláště chráněných území
- Nařízení vlády, kterými se vymezují jednotlivé ptačí oblasti

Mezinárodní smlouvy

- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Úmluva UNESCO)
- Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)
- Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)
- Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)
- Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES)
- Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (Bernská úmluva)
- Evropská úmluva o krajině

Evropská právní úprava

- Směrnice č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (tzv. „směrnice o ptácích“)
- Směrnice č. 92/43/EHS o ochraně volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a přírodních stanovišť (tzv. „směrnice o stanovištích“)

Vývoj ochrany přírody a krajiny

- První ustanovení na ochranu přírody (lesů) lze nalézt v nepřijatém zákoníku císaře a českého krále Karla IV. „*Maiestas Karolina*“.
- Počátky uvědomělých snah na ochranu přírody, které vycházely z estetických a kulturních potřeb či z romantického obdivu k výtvorům přírody, lze spatřovat až v 18. a 19. století.
- Prvním chráněným územím u nás se staly rezervace Žofínský prales a Hojná Voda v Novohradských horách (1838).

- Na přelomu století se ochrana přírody často dostává do popředí zájmu řady spolků, ve kterých se soustřeďují amatérští i profesionální přírodovědci.
- Skutečná státní ochrana přírody je ovšem spojena se vznikem samostatného Československého státu, kde byla administrativně řízena Ministerstvem školství a národní osvěty.
- Prvním právním předpisem upravujícím komplexně ochranu přírody a krajiny u nás byl zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Již před platností tohoto zákona však byly v roce 1955 vyhlášeny v českých zemích první velkoplošně chráněná území Moravský kras a Český ráj.

Současný stav

- Skutečně moderně koncipovaným zákonem na ochranu přírody se stal v roce 1992 zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- K jeho nejvýznamnějším ustanovením patří to, které výslovně uvádí, že zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy vydané k jeho provedení jsou zvláštními předpisy ve vztahu k zákonům o lesích, vodách, územním plánování a stavebním řádu, o ochraně nerostného bohatství, zemědělského půdního fondu, myslivosti a rybářství (§ 90 odst. 4). Tato skutečnost v praxi znamená, že právní úprava v zákoně o ochraně přírody a krajiny má přednost před právní úpravou ve výše uvedených předpisech.

Obecná a zvláštní ochrana přírody a krajiny

Právní ochranu přírody a krajiny lze rozlišit podle dvou základních hledisek, kterými jsou úroveň ochrany a objekt ochrany.

- Podle úrovně ochrany rozlišujeme:
  - obecnou ochranu přírody a krajiny
  - zvláštní ochranu přírody a krajiny
- Podle objektu ochrany rozlišujeme:
  - územní ochranu přírody a krajiny
  - druhovou (prvkovou) ochranu přírody a krajiny

Obecná ochrana přírody

K obecné ochraně přírody a krajiny patří:

- územní systém ekologické stability,
- významný krajinný prvek,
- obecná ochrana rostlin a živočichů,
- ochrana ptáků,
- ochrana dřevin,
- ochrana a využití jeskyní,
- ochrana paleontologických nálezů,
- ochrana krajinného rázu,
- přírodní park,
- přechodně chráněná plocha.

Územní systém ekologické stability

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

- Jedná se o vybranou soustavu segmentů krajiny s relativně vysokou vnitřní ekologickou stabilitou, které jsou účelně rozmístěné na základě předem daných funkčních a prostorových kritérií.
- Ochrana ÚSES je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků, přičemž jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se kromě vlastníků pozemků podílejí i obce a stát.

- Základními skladebními prvky územních systémů ekologické stability jsou tzv. biocentra a biokoridory.
- **Biocentrum** je přitom biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozmeněného, avšak přírodě blízkého ekosystému.
- **Biokoridor** je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť.
- Rozlišuje se lokální, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Významný krajinný prvek

Významný krajinný prvek je ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.

- Významnými krajinnými prvky jsou ze zákona lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy.
- Významnými krajinnými prvky mohou být rovněž i jiné části krajiny, které zaregistruje orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek (např. mokřady, remízy, meze apod.). Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů (např. parky).

- Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením.
- Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce.
- K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.

Obecná ochrana rostlin a živočichů

Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytém, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí.

Při porušení těchto podmínek ochrany je orgán ochrany přírody oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost.

- Fyzické a právnické osoby jsou povinny při:
  - provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací,
  - vodohospodářských úpravách,
  - a v dopravě a energetice,

postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky.

Ochrana ptáků

V zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství, je zakázáno:

- a) jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem,
- b) úmyslné poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd,
- c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných,
- d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích.
- e) držení druhů ptáků, jejichž lov a odchyt jsou zakázány.

Dále je zakázán prodej, přeprava za účelem prodeje, držení a chov za účelem prodeje a nabízení za účelem prodeje živých nebo mrtvých ptáků a jakýchkoliv snadno rozpoznatelných částí ptáků nebo výrobků z ptáků.

Zákon blíže upravuje případy, na které se nevztahují výše uvedená omezení a rovněž podmínky pro odchýlný postup při ochraně ptáků.

Právní úprava ochrany ptáků vyplývá z transformace evropské legislativy – tzv. směrnice o ptácích.

Ochrana dřevin

Dřeviny rostoucí mimo les jsou chráněny před poškozováním a ničením (pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější).

K jejich kácení je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, které lze vydat ze závažných důvodů až po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin.

Pozn.: Dřevina rostoucí mimo les je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa.

Povolení není třeba ke kácení:

- a) dřevin na pozemcích, které jsou ve vlastnictví fyzických osob, jestliže pozemky užívají a jde-li o stromy se stanovenou velikostí (tj. obvod stromu do 80 cm ve výšce 130 cm, plocha keřů $> 40 \text{ m}^2$),
- b) dřevin z důvodů pěstebních, zdravotních nebo při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů (kácení musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem),
- c) dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu (kácení musí být oznámeno do 15 dnů od provedení kácení).

- Žádost o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les podává vlastník pozemku či nájemce nebo jiný oprávněný uživatel se souhlasem vlastníka pozemku, na kterém dřeviny rostoucí mimo les rostou.
- Žádost musí obsahovat:
  - a) jméno a adresu žadatele,
  - b) doložení vlastnického práva, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, či nájemního nebo užívatelského vztahu žadatele k pozemkům a k dřevinám rostoucím mimo les,
  - c) specifikaci dřevin rostoucím mimo les, které mají být káceny, zejména jejich druh, počet, velikost plochy keřů včetně situačního zákresu,
  - d) udání obvodu kmene stromu ve výšce 130 cm nad zemí,
  - e) zdůvodnění žádosti.
- Oznámení musí obsahovat stejné náležitosti jako žádost o povolení ke kácení.
- Kácení se zpravidla provádí v období tzv. vegetačního klidu.

Povolení není třeba ke kácení:

- a) dřevin na pozemcích, které jsou ve vlastnictví fyzických osob, jestliže pozemky užívají a jde-li o stromy se stanovenou velikostí (tj. obvod stromu do 80 cm ve výšce 130 cm, plocha keřů > 40 m²),
- b) dřevin z důvodů pěstebních, zdravotních nebo při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů (kácení musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem),
- c) dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu (kácení musí být oznámeno do 15 dnů od provedení kácení).

Náhradní výsadba a poplatky za kácení

- Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin. Současně může uložit následnou péči o dřeviny po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let.
- Zákon sice stanoví, že pokud orgán ochrany přírody neuloží provedení náhradní výsadby, je ten, kdo kácí dřeviny z důvodů výstavby a s povolením orgánu ochrany přírody povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce, která jej použije na zlepšení životního prostředí, ovšem tento odvod **NELZE V PRAXI UPLATNIT** (neexistuje zvláštní zákon, který by upravoval výši odvodů a podmínky ukládání).

Ochrana a využití jeskyní

Jeskyně jsou podzemní prostory vzniklé působením přírodních sil, včetně jejich výplní a přírodních jevů v nich.

- Ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně nebo jinak měnit jejich dochovaný stav je zakázáno. Výjimku z tohoto zákazu může udělit orgán ochrany přírody pouze v případech, kdy je to v zájmu ochrany jeskyně nebo kdy jiný veřejný zájem chráněný tímto nebo jiným zákonem výrazně převažuje nad zájmem na ochraně jeskyní.
- Pro průzkum nebo výzkum jeskyně je třeba povolení orgánu ochrany přírody (není ale omezen vstup do jeskyně).
- Stejně ochrany jako jeskyně požívají i přírodní jevy na povrchu (například krasové závrtky, škrapy, ponory a vývěry krasových vod), které s jeskyněmi souvisejí.
- Jeskyně není předmětem vlastnictví a není součástí pozemku.

Paleontologický nález

Paleontologický nález je věc, která je významným dokladem nebo pozůstatkem života v geologické minulosti a jeho vývoje do současnosti.

- Kdo učiní paleontologický nález, který sám rozpozná, je povinen zajistit jeho ochranu před zničením, poškozením nebo odcizením a opatřit jej údaji o nálezových okolnostech, zejména místě nálezu.
- Na písemné vyzvání orgánu ochrany přírody je rovněž povinen sdělit údaje o učiněném nálezu a umožnit přístup a dokumentaci tohoto nálezu osobám pověřeným orgánem ochrany přírody (zákon nestanoví povinnost oznámení nálezů těmto orgánům).

Krajinný ráz

Krajinný ráz je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti.

- Krajinný ráz je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. K umístování a povolování staveb, jakož i jiných činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.
- Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

Přírodní park

Přírodní park může orgán ochrany přírody zřídit k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

- Orgán ochrany přírody může současně stanovit omezení využití jeho území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Přechodně chráněná plocha

Přechodně chráněná plocha je území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů, které za přechodně chráněnou plochu vyhlásil rozhodnutím orgán ochrany přírody.

- Přechodně chráněná plocha se vyhlašuje na předem stanovenou dobu, případně na opakované období (např. dobu hnízdění).
- V rozhodnutí o jejím vyhlášení se omezí takové využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení vývoje předmětu ochrany.

Zvláštní ochrana přírody

Zvláště chráněná část přírody je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody. Může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem.

Zvláštní ochrana přírody a krajiny zahrnuje:

- zvláště chráněná území,
- památné stromy,
- zvláště chráněné rostliny, živočichy a nerosty.

Zvláště chráněná území

Zvláště chráněné území je území přírodovědecky či esteticky velmi významné nebo jedinečné, které za zvláště chráněné území vyhlásil rozhodnutím státní orgán a stanovil přitom podmínky jeho ochrany

- Existuje 6 kategorií zvláště chráněných území, které se neoficiálně člení do dvou podskupin, na tzv. velkoplošně zvláště chráněná území a tzv. maloplošně zvláště chráněná území.
- Mezi rozlišovací znaky pro jednotlivé kategorie zvláště chráněných území uvedené zákonem patří:
  - a) velikost území,
  - b) přírodní hodnoty,
  - c) míra zachovalosti území.

Kategorie zvláště chráněných území

K velkoplošně zvláště chráněným územím patří:

- ▶ národní parky
- ▶ chráněné krajinné oblasti

K maloplošně zvláště chráněným územím patří:

- ▶ národní přírodní rezervace
- ▶ národní přírodní památky
- ▶ přírodní rezervace
- ▶ přírodní památky

Ochranný režim ZCHÚ

- Ochranný režim každého ZCHÚ je dán dvěma okruhy ochranných podmínek (Pozn. S výjimkou NP, kde navíc platí ještě „Návštěvní řád“.).
- První okruh tvoří základní ochranné podmínky, které stanovuje shodně pro všechna území patřící do stejné kategorie přímo zákon o ochraně přírody.
- Druhý okruh představují bližší ochranné podmínky, které jsou (resp. mohou být) stanoveny pro každé ZCHÚ individuálně v jeho zřizovacím předpise.
- ZCHÚ jsou v terénu označena tabulí se státním znakem a nápisem uvádějícím příslušnou kategorii.
- ZCHÚ se zapisují do KN jako způsob ochrany pozemku.

Ochranné pásmo

- Je-li třeba zabezpečit ZCHÚ před rušivými vlivy z okolí, může pro ně být rovněž vyhlášeno ochranné pásmo.
- V ochranném pásmu lze vymezit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.
- Ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků, změnám kultury pozemku a ke stanovení způsobu hospodaření v lesích v ochranném pásmu je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

- Ochranné pásmo vyhláší orgán, který zvláště chráněné území vyhlásil, a to stejným způsobem.
- Pokud se nevyhlásí konkrétní individuální ochranné pásmo národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace nebo přírodní památky, je jím území do vzdálenosti 50 m od hranic zvláště chráněného území (tzv. ochranné pásmo ze zákona).
- Ochranné pásmo ZCHÚ se zapisuje do KN jako způsob ochrany pozemku.

Památné stromy

Památné stromy jsou mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí, které za památné vyhlásil orgán ochrany přírody.

- Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji. Jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.
- Zrušit ochranu památného stromu může orgán ochrany přírody jen z důvodu jiného veřejného zájmu.
- V terénu jsou památné stromy označeny tabulí s malým státním znakem a nápisem památný strom.

Ochranné pásmo památného stromu

- Pro zabezpečení před škodlivými vlivy z okolí se v rozhodnutí o vyhlášení památného stromu kolem něj vymezuje ochranné pásmo.
- Pokud není takové pásmo vyhlášeno, má každý strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. V tomto pásmu není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost jako např. výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace apod.
- Ochranné pásmo památného stromu se zapisuje do KN jako způsob ochrany pozemku.

Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů

Druhy rostlin a živočichů (nerosty), které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné.

- Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na:
  - a) kriticky ohrožené,
  - b) silně ohrožené,
  - c) ohrožené.
- Seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů je uveden ve vyhlášce MŽP č. 395/1992 Sb.
- Stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho.

Ochrana zvláště chráněných rostlin

- Zvláště chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop.
- Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji.
- Je též zakázáno je držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny.
- Výjimku z uvedených zákazů je možné udělit jen ve veřejném zájmu (viz § 56).

Ochrana zvláště chráněných živočichů

- Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přírozená i umělá sídla a jejich biotop.
- Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla.
- Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.
- Výjimku z uvedených zákazů je možné udělit jen ve veřejném zájmu (viz § 56).

Natura 2000

Natura 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.

Povinnost vytvořit u nás soustavu Natura 2000 vyplývá z evropské legislativy (směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích).

Co tvoří soustavu Natura 2000

Na území ČR soustavu Natura 2000 tvoří:

- ptačí oblasti (PO)
- evropsky významné lokality (EVL)

Ptačí oblasti

Ptačí oblasti jsou území nejvhodnější pro ochranu vybraných druhů ptáků z hlediska jejich výskytu, stavu a početnosti jejich populací.

- Ptačí oblasti zřizuje vláda ČR nařízením. V nařízení přitom může stanovit činnosti, které je možné v ptačí oblasti vykonávat pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody.
- Celkem je v ČR navrženo 41 ptačích oblastí. Z nich je v současnosti vymezeno 39.
- Další údaje o ptačích oblastech - viz www.natura2000.cz

Evropsky významné lokality

Evropsky významné lokality jsou území vyžadující zvláštní územní ochranu navržené k ochraně přírodních stanovišť či druhů v zájmu Evropských společenství. Pozn. Zvlášt' významné druhy a stanoviště se nazývají „prioritní“ a označují se * .

- Jejich ochrana má být zajištěna vyhlášením za zvláště chráněné území (popř. prostřednictvím smluvní ochrany).
- Konečný seznam EVL by měl mít více než tisíc lokalit.
- Další údaje o evropsky významných lokalitách - viz www.natura2000.cz

Hodnocení důsledků plánů a koncepcí na EVL a PO

- Jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek (§ 45h).
- Ten, kdo zamýšlí pořídit výše uvedenou koncepci nebo uskutečnit záměr, je povinen jejich návrh předložit orgánu ochrany přírody ke stanovisku (§ 45i), zda může mít samostatně nebo ve spojení s jinými významný vliv na území evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast.

- Jestliže orgán ochrany přírody svým stanoviskem významný vliv nevyloučí, musí být daná koncepce nebo záměr předmětem zvláštního posouzení autorizovanou osobou. Pozn.: **Posuzuje se každý významný vliv, nejen negativní!**
- Pokud je záměr posouzen autorizovanou osobou bez významného negativního vlivu, může se realizovat. V opačném případě vzniká předkladateli povinnost zpracovat varianty řešení, jejichž cílem má být negativní vliv na území vyloučit nebo alespoň zmírnit.
- Záměr s negativním vlivem je možné schválit jen z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a za současného uložení kompenzačních opatření.

- Jedná-li se o tzv. prioritní druh nebo typ stanoviště, lze návrh schválit jen z důvodů týkajících se veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti, příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí.

Pozn. Jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou být důvodem ke schválení jen tehdy, vydala-li k zamýšlené koncepci nebo záměru stanovisko Evropská komise. Ministerstvo životního prostředí v tom případě na základě dožádání příslušného orgánu požádá Evropskou komisi o stanovisko.

Odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny

Odstranění následků neoprávněných zásahů

Kdo poškodí, zničí nebo nedovoleně změní části přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona, je povinen navrátit ji do původního stavu, pokud je to možné a účelné. O možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu rozhoduje orgán ochrany přírody.

Jestliže uvedení do původního stavu není možné a účelné, může orgán ochrany přírody uložit povinnému, aby provedl přiměřená náhradní opatření k nápravě. Jejich účelem je kompenzovat, byť jen zčásti, následky nedovoleného jednání.

Uložením povinnosti uvedení do původního stavu či náhradního opatření není dotčena povinnost náhrady škody podle jiných předpisů ani možnost postihu za přešupek nebo protiprávní jednání či trestný čin.

Přestupky a pokuty

Fyzické osobě lze za přestupek uvedený v zákoně uložit pokutu až do výše 100 000,- Kč.

Právnícké osobě nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí protiprávního jednání uvedeného v zákoně lze uložit pokutu až do výše 2 000 000,- Kč. Při stanovení výše pokuty se přihlíží k závažnosti protiprávního jednání a k rozsahu hrozící nebo způsobené újmy ochraně přírody a krajiny. Pokutu lze uložit nejpozději do tří let ode dne, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

Výkon státní správy

Výkon státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny vykonávají následující orgány:

- Ministerstvo životního prostředí,
- Ministerstvo obrany a újezdní úřady,
- Česká inspekce životního prostředí,
- správy NP a CHKO,
- krajské úřady,
- obecní úřady (všech úrovní).